

GRENSGEVAL

VOLSLAGEN DE WEG KWIJT

Hoever kom je tegenwoordig nog met 100 armzalige euro's? Iets te ver, zo ontvond onze verslaggever. Ellende, honger, wachten en vooral ergernis kruisten zijn pad. Vanaf het Amstelstation in Amsterdam nam hij de bus naar Moskou, waar hij 51.33 uur later gebroken op het Rode Plein stond, met 2170 kilometers, een hele serie onverwachte overstappen en landen als Polen en Wit-Rusland achter de kiezen.

dammer een uur de bus ophield omdat hij per se geen ziektekostenverzekering van één dollar wilde kopen. Eén dollar! Hij zou daarmee zijn budget van honderd euro hebben overschreden, of zoiets vreemds. „De reis was al 99 euro. Bovendien riekt dit naar oplichterij. Ik heb een doorlopende werelddekking. Of ligt Wit-Rusland soms op een andere planeet?” had hij zonder enig ontzag voor de grootte van de douanepet gesnauwd. Niet echt slim in dit soort landen. Er was binnen de 'muren' van de bus een onoverbrugbare kloof ontstaan. Slechts één passagier, een vrouw van een jaar of zeventig met royale baardgroei, blijft hem steunen. Een paar uur geleden in Polen schonk ze hem zloty's voor de wc bij een

Met een sukkelgangetje dringen we vanuit Polen eindelijk door tot Wit-Rusland. Zeventien passagiers slaken een zucht van verlichting en weten het nu zeker: die mokkende man op de achterbank, zo liggend in een foetushouding, is gek, armlastig en een onbenaderbaar figuur. Hoewel ze alleen maar Russisch spreken, hebben ze zojuist het probleem aan de grens tot in detail meegereggen. Hoe een vreemde Amster-

Tekst en fotografie:
ROB HAMMINK

Een busreisje dat niet meer dan 100 euro mag kosten, brengt

tankstation en nu komt ze in het donker naar hem toe gewaggeld, geeft een broodje van twee dagen oud en een zwart uitgeslagen banaan. Haar barmhartigheid als ticket voor een plekje in de hemel.

Ik staar naar buiten waar het kunstmatig in stand gehouden land van dictator Aleksander Loekasjenko duister voorbij trekt. Het regime overleeft door een unie met Rusland. De voormalige leraar communistische ideologie en voorzitter van een kolchoz geeft melkproducten en tractoren, en krijgt daar gas en olie voor terug. Hier marcheerden de troepen van

Napoleon en Hitler om gedecimeerd de aftocht te blazen. Hopelijk halen wij morgenochtend de grens met Rusland wel. Nu bijna veertig uur als slachtvarken in een bus. Waarom doet een mens dit zichzelf aan? De eis aan de balie van busondernemer Eurolines was eenvoudig: 'Ik wil zo ver mogelijk weg voor honderd euro. Terug hoeft niet. Wordt zeker Moskou hè?' „Yep. Kosten 99 euro.”

De voorbereiding had nog iets leuks en leidde tot hilarische momenten, zoals het bezoek aan de huisdokter waar ik aanklopte voor een handjevol slaappillen en een betrouwbare bloedverdunner. Liever geen trombose tijdens zo'n zit van vijftig uur. Doc begreep de situatie, zei hij, maar nam verdacht lang de tijd voor het consult. „Hoe gaat het verder met je, als mens... Ben je voor iets op de vlucht?”

Het is vrijdagochtend als ik vanaf het Centraal Station in Amsterdam richting Amstel Station fiets. Dat bespaart weer een kaartje à € 1,40. Ik zal bewijzen

Inchecken bij een mevrouw van Eurolines. „Mhhh Moskou,” mompelt ze. „Dat Nederlanders zich daarvoor opgeven... maken we niet vaak mee.” Ze kijkt me meewarig aan. „Pas wel op uw spullen. Er zijn dieven gesignaleerd”

gt onze verslaggever tot **Moskou** en tot wanhoop

dat je voor 99 euro in Moskou komt. Dan inchecken bij een mevrouw van Eurolines. „Mhhh Moskou,” mompelt ze. „Dat Nederlanders zich daarvoor opgeven... maken we niet vaak mee.” Ze kijkt me meewarig aan. „Pas wel op uw spullen. Er zijn dieven gesignaleerd.” Een donkere man met aansterker in zijn hand loopt onrustig om mijn rugzakje heen. Tegen het advies van mijn moeder in, die ooit eens in een ANWB-gids had gelezen dat je qua veiligheid het beste in het midden van de bus kunt zitten, storm ik linea recta naar de achterbank. Vroeger tijdens schoolreisjes dé plek om met Ellen of Christa of Anne de grenzen van je mannelijkheid te ontdekken, nu meer bedoeld als ideale slaapplek. Maar een handjevol verdwaalde Japanners, nog steeds vrolijk blowend, was me voor. En geen woord Engels natuurlijk, waardoor iedere redelijke uitwisseling van stoelen vastloopt. Vijf paar lege ogen laten zich niet verdrijven. Dat wordt tot Moskou dus afzien op rij 3. Op rij 5 heeft een reisgenoot zijn schoenen uitgedaan. Zijn handgebreide sokken verspreiden een geur die het midden houdt tussen overjarige geitenkaas en een dampende hondendrol. Chauffeur Milo heeft echter de oplossing: „Je bent de enige klant die naar Moskou moet. Dat wordt overstappen in Hannover. Wij gaan door naar Berlijn.” En zo trekken we oostwaarts langs Wienk's fopshop en Holtkamp rijwiel in Hengelo Overijssel. Bij Kapsalon

Joop hangen foto's van vier mooie mensen in de etalage. De expansiedrift van onze oostburen mag dan in de tijd zijn opgelost, het blijft vreemd dat voor het passeren van de grensovergang de betere Schlagers via Radio Niedersachsen al de bus binnendringen. Een sms-bericht. Er is nog iemand die met me meeleeft: de KPN, die me overgeeft aan provider EPlus en - wat een persoonlijke aandacht toch, zouden ze iets goed hebben te maken? - me een goede reis wenst. We stoppen eenmaal bij een Raststätte waar ik de grootste fout ooit bega, door me vol te spuiten met een hoofdpijn opwekkend gratis geurtje. Eens een Hollander altijd een Hollander. Richting Hannover, waar de uit Rusland gevluchte „Hallo ich bin Olga von

die Wolga” rond het middaguur de vreselijke mededeling heeft dat de bus naar Moskou pech heeft. „Iets kleins met de remmen. Het is niet zeker dat je vanavond weg kunt.” Vanavond? Wie heeft het ooit over vanavond gehad? Terwijl ze lijdzaam uitkijkt over het verregende en oudste busstation van Europa, zegt ze onderkoeld: „Je had hier sowieso vijf uur moeten wachten. Je moet maar bidden dat alles goed komt.” Met alle respect voor leed in strafkampen, maar vijf uur wachten in regenachtig Hannover trekt voor de eeuwigheid een diepe wond in 's mensen ziel.

Omdat ik het toiletasje met tandenborstel en pillen in de vorige bus heb laten liggen, moet een fles whisky oplossing bieden. Bloedverdunner, slaapmiddel en plaque'soplosser tegelijkertijd.

Olga heeft goed nieuws: „Er is ergens een bus gevonden, maar die zet je af in Berlijn waar je moeten overstappen op een andere bus. Alles wijst zich vanzelf.” De vraag waarom ik in eerste instantie niet gewoon met de allereerste bus naar Berlijn had gekund, stemt Olga's Russische hart nog triester. „Ik weet het niet meneer.” Daar laten we het maar bij. Verder zeuren leidt definitief tot zelfmoord in deze barak.

Het is laat en donker als ik plaatsneem naast Anna Menschikova (22). Ook zij moet naar Moskou. „Maar daarna nog duizend kilometer verder naar het oosten, richting Oeral, naar het plaatsje Izhevsk. Over vijf dagen ben ik thuis,” zegt ze in goed Duits. Anna studeert iets met computers in Hannover. Ze heeft zich perfect voorbereid, dit is onmiskenbaar een doorgewinterde busstripper. Mijn fles whisky en zakje knabbelnoten à 0,60 euro vallen in het niet bij haar appels, bananen en oerdegelijke müsli-koeken. Ruilhandel zit er niet in: Anna heeft de onhebbelijke eigenschap niet te drinken.

„Waarom eigenlijk met de bus?” vraagt ze zich in gemoede af. „Het lijkt me dat de meeste Europese mensen te zwak zijn voor dit soort tochten.” Om daar met gepast nationalisme aan toe te voegen: „Russen zijn toch een sterker soort.” En dat blijkt. Terwijl ik me in deze vrij lege bus als een dweil op de achterbank neervlij, zit Anna de hele weg naar Berlijn fier overeind. Maar ook de oostblokse lijkt iets van een mens als in Berlijn duidelijk wordt dat we - inmiddels in het holst van de

Als ik zie dat mijn bagage nog buiten staat, is dat het begin van een tirade waar het buspersoneel simpelweg op reageert met: „Paspoort.” Wat nou paspoort? Ik sta hier niet aan de grens en volgens mij bent u reisleader en geen KGB-immigratie-ambtenaar-der-derdeklasse. Waarom is mijn rugzak niet ingeladen? „Paspoort,” sist de snor

nacht - moeten overstappen op een bus, die tot de nok toe is gevuld met haar landgenoten. De achterbank is al lang bezet. Met mijn knieën geperst tegen een opbouw waarachter een wc blijkt schuil te gaan, wordt de motor gestart. Reisgenoot links van me snurkt nattig en kan naakt aan de haak zomaar 100 kilo wegen. Bovendien valt zijn hoofd steeds naar rechts, tien centimeter verwijderd van mijn schouder.

„Staat jouw rugzakje nog buiten?” Het is Anna, die me waarschuwt dat mijn bagage inderdaad als enige niet is ingeladen.

Dat is het begin van een tirade waar het weinig servicegerichte buspersoneel simpelweg op reageert met een: „Paspoort.” Wat nou paspoort? Ik sta hier niet aan de grens en volgens mij bent u reisleader en geen KGB-immigratie-ambtenaar-der-derdeklasse. Waarom is mijn rugzak niet ingeladen? „Paspoort,” sist de snor. Enz. Anna sust de boel, want Anna kent haar pappenheimers.

Het begint een trend te worden; dat overstappen. Na een paar uur rijden stopt de bus op een verlaten parkeerplaats naast enorme tankwagens. Decor: een plek waar lijken geruisloos het aardse toneel verlaten. Onze oude bus moet door naar St. Petersburg en de nieuwe bus zal ons echt naar Moskou brengen. Alle informatie dringt maar slecht door tot mijn vermoeide brein, dat bovendien het gevecht tegen de whisky en een half slaappilletje heeft verloren. Na drie uur wachten dringt één ding wel door: de achterbank is leeg.

Het moet ergens in de vroege ochtend zijn geweest (het besef van tijd heeft inmiddels in een soort wasmachine gezeten) als we de Poolse grensovergang bereiken. „Paspoort,” zegt een stem. Ach, waarom niet? Ik

rondje en doe een vliegtuig na om zo Matthias Rust in het collectieve geheugen wakker te schudden. Ze zullen die Duitser toch niet zijn vergeten. Hij beschaamde de hele natie door in 1987 met zijn Cessna in de buurt van het Rode Plein te landen. 51.33 u. later het einddoel redelijk binnen het budget bereikt. Nu een goede lunch en daarna op zoek naar een vliegticket terug. Volstrekt willekeurig dient hotel-restaurant National zich aan. Het wachten inmiddels beu, bestel ik menu 1 „en doet u daar een glaasje witte wijn bij.” De ober houdt zich goed, hoewel ik eruit zie als een zwerver en een uur in de wind stink. Met een glimlach legt hij later de rekening neer: 215.000 roebel, zo'n honderd euro. Hoe verzint zo'n man het?

zie toch dubbel en u ziet eruit alsof u paspoorttechnisch heeft doorgeleerd. Zo devoot heeft nog nooit iemand me meegemaakt. Een paar stempels rijker vervolgen we onze weg naar de grens met Wit-Rusland. Daar waar de nieuwe rijen wachten, waar mensen hun auto's hebben volgeladen met de nieuwste breedbeeldtelevisie. Levensgevaarlijk. Hier regeert het Rode Spook onverdroten voort. Na het akkefietje over de verzekering van \$1 eindelijk door naar Moskou. De grens met Rusland bestaat niet meer. Bij busstation Leningradski worden we uitgeladen. Aju, met de groeten van de directie. Het metrosysteem slokt me op. Nergens een verwijzing in een andere taal dan het Russisch. Het Rode Plein graag. Ik teken een

TALENT

De gelegenheid maakt de dief. Dat moet ik uitleggen. Hebt u wel eens een topwielrenner van 2.25 meter gezien? Of een basketballer van 1.65?

Ik bedoel maar, talent is betrekkelijk. Je moet wel je figuur mee hebben.

Als Johan Cruyff twee keer zo breed was geweest en toch potentieel hetzelfde ongelooflijke talent voor voetbal had bezeten, was hij waarschijnlijk niet verder gekomen dan de tweede klasse KNVB, hetgeen als zodanig al een hele prestatie is.

Nu ik dit opschrijf, begint het mij steeds meer te fascineren. Hoeveel talent is er eigenlijk verloren gegaan, omdat het domweg in 't verkeerde lijf stak?

Misschien was Anton Geesink, alweer potentieel, een fantastische kunstrijder op de schaats. Wie weet bevatten zijn genen precies de elementen die hem op het ijs boven alle andere talenten hadden doen uitspringen, als hij maar een rank lichaam had gehad. Het zal echter nooit in Anton zijn opgekomen eens een paar van die kittige ijzers onder te binden, want al vroeg moet hem duidelijk zijn geweest dat zijn toekomst op de tatami lag.

Grappig is dat: niet de binnenkant maar de buitenkant bepaalt je kansen op medailles.

Ikzelf ben zo'n type van er tussenin. Nee, dat moet ik corrigeren. Ik was zo'n type. Net niet te lang, net niet te kort. Geen basketballer, maar ook geen turner. Niet rank, maar evenmin bonkig. Geen Zoetemelk dus, maar ook geen Beertje Kreyermaat. Inmiddels zou ik, ware ik jonger en 'gezegend' met mijn huidige figuur, geen slecht figuur slaan in de boksring, of bij het judo in alle categorieën.

Toen mijn omvang nog aanzienlijk kleiner was dan tegenwoordig, ging ik eens met een vriend een eindje wielrennen. Ik had pas een gloednieuw racekarretje aangeschaft. De vriend, die ik nooit op fanatieke sportbeoefening had kunnen betrappen, viste een oude Peugeot uit zijn schuur. We reden naar de Gooimeerdijk, waar je heerlijk langs het water kunt peddelen.

"Geen wedstrijd hoor!" maande ik mijn vriend, die schouderophalend knikte. Maar we hadden nog geen kilometer afgelegd of ik begon het tempo stiekem op te voeren. Even kijken waar het breekpunt van mijn vriend lag. Hij zou wel gauw behoorlijk achterop raken en dan zou ik natuurlijk heel sportief in de remmen knijpen.

Helaas, mijn vriend bleef rustig doortrappen, terwijl bij mij de pijp vlot leeg raakte. Bij de Stichtse Brug maakten we rechtsomkeert en even later zag ik mijn vriend, blijkbaar op zijn dooie gemak, uit mijn gezichtsveld verdwijnen.

We hadden afgesproken bij mij thuis in de tuin nog iets te drinken. Ik sneed een heel stuk af om als eerste bij het tuinhok te zijn (in sport is veel geoorloofd), maar toen ik er higgend aankwam, zat mijn vriend al aan de koffie.

Nu weet ik waarom hij zoveel sneller was dan ik: hij had het figuur van Michael Boogerd. Het wielrennen zat hem van nature in het bloed, al had hij daar zelf geen idee van.

Die fiets heb ik weggegeven. Met mijn vriend heb ik sindsdien vooral gewandeld. Meestal liep ik hem er uit. Gewoon omdat ik langere benen heb dan hij.